

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВИХ БАНКІВСЬКИХ ПЛАТФОРМ

Тези присвячено дослідженню особливостей функціонування та розвитку моделей банківського бізнесу. Визначено цілі цифрової трансформації моделей банківського бізнесу на основі реалізації платформного підходу. Охарактеризовано принципи формування банківських цифрових платформ та розкрито особливості їх функціонування.

Ключові слова: *банк, модель банківського бізнесу, цифрова платформа, цифрові технології, цифрові інструменти.*

Традиційні моделі функціонування банківського бізнесу, які до останнього часу використовувала переважна більшість комерційних банків у всьому світі, сформувалися ще в кінці 1980 рр. [1, с. 14; 2, с. 59]. Однак сьогодні в зв'язку з високими темпами цифровізації економіки такі моделі вже перестали відповідати вимогам часу та потребам клієнтів. Розвиток технічних засобів, Інтернету та інформаційно-комунікаційних технологій сприяв технологічній революції у здійсненні банківських операцій, платежів і розрахунків, а також в управлінні банківськими установами. Сучасні банки перетворюються у високотехнологічні установи, які використовують штучний інтелект, машинне навчання, нові методи запобігання та управління ризиками, автоматизацію обліку, звітності тощо. З'явився новий вид банків – цифрові банки, які працюють виключно дистанційно, а послуги надають у дистанційному режимі.

Якщо в старій моделі головною стратегічною ціллю було забезпечення стійкості банку, то сьогодні завдання полягають у ефективному використанні онлайн-середовища з метою забезпечення кіберстійкості та підтримки функціональної адаптивності банку до мінливих економічних умов. Зміна стратегічних пріоритетів діяльності банків спонукала їх до проведення активної модернізації на користь мобільних додатків, нових систем зв'язку, використання високотехнологічних інтерфейсів, цифрових активів і цифрових каналів надання послуг, а також комунікацій з клієнтами [3, с. 538].

Тому сьогодні достатньо гостро постало завдання формування нової моделі функціонування банківського бізнесу на основі створення цифрових банківських платформ, які можуть ефективно взаємодіяти з іншими цифровими платформами (виробничими, торгівельними, продуктовими, медіа, соціальними тощо). У відповідь на вимоги часу та запити клієнтів, банківські установи повинні працювати в онлайн-середовищі, бути гнучкими та відповідати мінливим економічним умовам. Виконання цих вимог стає головною складовою функціонування банківського бізнесу на довгострокову перспективу, а формування цифрових банківських платформ – новою інноваційною стратегією

організації банківського бізнесу, завдяки реалізації якої банки зможуть забезпечити високу ефективність своєї діяльності, конкурентоспроможність на ринку фінансових послуг, доступність банківських продуктів і послуг, прибутковість, високу якість обслуговування клієнтів [4, с. 188].

Головними принципами, на яких повинно відбуватися формування нової моделі банківського бізнесу на садах використання платформного підходу, на наш погляд, є такі:

1) перехід від замкнених екосистем, які обслуговують певну групу клієнтів банку згідно з напрямом його спеціалізації, до *моделі з відкритою архітектурою* функціонування в межах великих і взаємопов'язаних екосистем, що включають широке коло учасників і зацікавлених сторін. Завдяки реалізації цього принципу через мобільні додатки та цифрові канали зв'язків інших провайдерів продукти та послуги одного банку стають широко доступними іншим учасникам екосистеми, а сторонні учасники можуть здійснювати реалізацію своїх продуктів і послуг, використовуючи платформу конкретного банку.

Підґрунтям для реалізації такого підходу є здатність цифрових платформ високотехнологічних банків створювати дискретні компоненти своїх цифрових систем і поширювати їх в інших екосистемах, використовуючи як власні додатки та програми, так і інформаційно-технологічне забезпечення інших банків, цифрових платформ та учасників екосистем. Прикладами такого підходу можуть бути партнерство US Bank з State Farm, угода Goldman Sachs з Apple, а також технологічна інтеграція Stripe з Shopify [5, с. 39].

2) *персоналізація* роботи з клієнтами на основі реалізації принципу «знизу-вверх», тобто від вивчення потреби конкретного клієнта – до формування його запиту, а не простого реагування на нього. Практична реалізація цього принципу відбувається на основі використання вбудованих у інтерфейси прикладного програмування (API) та автоматизовані пошукові системи цифрової банківської платформи продуктів і послуг, які потенційно можуть зацікавити клієнтів, що належать до певної групи користувачів.

3) пошук, формування та оброблення великих масивів даних і прийняття рішень у *режимі реального часу* або на вимогу клієнта, що дозволяє відмовитися від використання пакетних пропозицій та перейти на автоматичне оновлення модульних складових і наборів продуктів і послуг, які пропонує банк.

4) використання *великих обсягів даних, що надходять із різних джерел, і розширеної аналітики*, одержаної на основі застосування технологій штучного інтелекту та хмарних обчислень, що дозволяє ефективно монетизувати проприетарні дані клієнтів та персоналізувати взаємодію з ними. Наприклад, використання мобільного додатку, який збирає та обробляє дані, може дозволити на основі аналізу попередніх транзакцій клієнта сформувавши для нього пропозицію продуктів і послуг у визначений час.

5) посилення механізмів управління цифровими ризиками на основі переходу від концепції захисту периметру безпеки банку до *концепції «нульової довіри» (Zero Trust)* загалом для всієї цифрової платформи, яка ґрунтується на шифруванні та токенизації використовуваних даних і цифрових активів.

б) надання клієнтам *індивідуальних пропозицій* щодо продуктів і послуг. Якщо раніше банки пропонували клієнтам заздалегідь сформований перелік продуктів і послуг, виходячи, перш за все, із власних інтересів і міркувань, очікуючи, що клієнти самостійно виберуть необхідні їм продукти, то тепер шляхом налаштування таксономії на основі даних про клієнтів та додавання продуктів і транзакцій до їхніх історій клієнти можуть отримати персоналізовані пропозиції, які адаптовані до їхніх потреб.

7) широке використання сучасних *цифрових технологій та інструментів*, зокрема, таких як штучний інтелект, розподілені реєстри, смарт-контракти, Web 3.0, машинне навчання, доповнена та віртуальна реальність, хмарні технології, квантові обчислення, аналітика великих даних, криптоактиви тощо, які в перспективі можуть бути об'єднані в межах реалізації концепції метавсесвіту.

Основою платформного підходу до формування нової моделі банківського бізнесу є функціональні модулі, завдяки яким банківські продукти та послуги відокремлюються від функцій управління транзакціями. У модульній архітектурі завдяки використанню інтерфейсів прикладного програмування (API) відбувається поєднання програм і даних у єдину інформаційно-комунікаційну систему, що формує цифрові функціональні ланцюги, які можуть змінюватися локально, в результаті чого функціональна структура має більше варіантів для свого розвитку. Нові платформні рішення завдяки постійним потокам структурованих і неструктурованих даних і використанню архітектури, керованої подіями (EDA), забезпечують обробку даних, розрахунки та транзакції в режимі реального часу.

Проведене дослідження дає підстави зробити висновок про те, що формування цифрових банківських платформ варто розглядати як перехід до принципово нової, інноваційної моделі організації та розвитку банківського бізнесу. Подальше дослідження питань розвитку цифрових банківських платформ потребує уточнення системи використовуваних цифрових технологій та інструментів, що дозволить забезпечити високий рівень ефективності банківської діяльності та сприятиме підвищенню рівня доступності банківських продуктів і якості обслуговування клієнтів.

Список використаних джерел:

1. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Банківська система України: проблеми становлення та розвитку. *Фінанси України*. 2016. №5. С. 7-33.
2. Науменкова С., Міщенко С. Інституційний розвиток фінансового сектору України. *Фінанси України*. 2008. № 7. С. 53–71.
3. Єфименко Т. Модернізація фінансової системи України в процесі євроінтеграції : монографія : у 2 т. Київ, 2014. Т. 2. 781 с.
4. Науменкова С.В., Міщенко В.І. Поняття системного ризику та підходи до визначення системно значущих банків. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 1 (105). С. 186-189.
5. Міщенко В.І. Механізми регулювання обміну даними. *Причорноморські економічні студії*. 2022. № 75. С. 37–45. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.75-6>